

לצערני, לא אוכל

22.5.98 י"ד אדר א' 5758

חמוטל ברייטן מביקשת שפוגש את שיריה כמו איש עיוור שעובר כביש בחלום ומתאם מחקת אותו
אותו אשה בעיוו"ם"
לא בא בחשבון

סמויה לעיוורון, ואתה ללא תנאי, שתלוי מעל ראשי כמסתה אמוניגלית - או עוד קורה קטנה וכלית: "כל השירה הנעוזה נובעת מרגשות בנים". אמר אוסקר וויילר. רגשות בנים, מסתב, יש לכל אחד. יכולת לבטא אותם בשפה ולהפוך אותם לשיר - יש למעטים.

נחזור לחמוטל ברייטן, שפנייה השירה לגמד עו הרגיש העירה את השירים הרדומים שלי מרובם. "הלא", כך אני למורה, הוא ספרה השלישי, ויש בו מכל טוב ומכל דע, ומכל השוב והדע מדיקרת מסקנה אחת ברורה: היא אהבת שיריה. השירים עצמם לא מנסים ברמתם: חלקם מצועצים וספרותיים מדי, נשענים רק על השיפוח ואל על השפה, וחלקם - דרר. קא חסדי הומרה - טובים.

הוגמה לשיר גרוע הוא "וידוי", שיש בו הכל וחי מורידיו:

"נגדו בעץ שנשא את העיניים והיא שונה.
 נשנו את תנוד הצר, בגאונן הסתוללנו,
 הלשנו את הצרפות השחורות

קלוש, על השיר כאטק של התפסות נפשית. עם זאת, לפני שהיא מבקשת ממני להשיל את כל העיניים האפשריות בדרך למפגש המיוחד ונסול העיניים עם שיריה, צריכה המוסל ברייטן לקחת בחשבון: א. שמה מורדה אוטומטית כמרבית בכירה לספרות ושירה באוניברסיטת באר שבע. ב. שהיא בעצמה עסירה שכבת, גם אם במוסק יס לה פוגות שובות. חיך מזה, כמו שאני לא ישת ערטיגלאת שמתמסת בשקיעה לכל מי שמוכן להכניס אותי - כך גם היא לא קופצת עיומה על אנשים חולמים שחוצים כבישים.

בחדונת זו, הייתי רצה לפנות לכל החושים ובכתיבת שיריה שמטרידים אותי בביתי ולבשר להם, אות ולתמר, שלא מפעמים ב' שום תשוקה או צו מוסרי. עליו להסתער על השירים שלהם. כולם רחוקים לדיקרה, אך אחד לא מתגבד לקרוא. כולם של עצמים מלפנים, לא מאגשים רואים ונבוחים, שורשים. הפעיה בתחום השירה היא המישור המידי של רגש. כמו שיש בתחומים מסוימים שרירי של אינסולקט - כך, בתחום השירה, מופעל שרירי של רגש. השיר, כמו נער הליווי הצמוד שלה, רגיש. היא שמה וליק וממולכר, שכל הריבה בתחומי גודל מות לפציעות המורדות שמטאורית גלוקת. מה לומר לאדם שמשוכנע מעבר לכל ספק שהשורות שכתב נחצבו מרוב לבו איך להעיד קורות בנות למי שמוי בו להטות אורן רק לליטופים. אני לא פסיכולוגית, וגם לא פוליטיקאית של רפובליקת הספרות. אני קוראת ביקורתית של שיריה ושירה היא לא רק מוצר לזואי משני של אימפולסים רגשיים. אלא, גם ובעיני קר מעבדת לשון משוכללת מדיים של הבעיה, שתי צירי נמדדים ביחס לאיכות הכימיו שממנו הם עשויים.

ואם כבר נפתחו התלפים - בזכות אותה תביעה צירי נמדדים ביחס לאיכות הכימיו שממנו הם עשויים.

אמרת מישורי

על שולחן העבודה שלי פזורים כמה ספרי שירה. על גב אחד מהם פזורה גוגעת ללב, כמעט החיה, שמכינה בשיירת החושפה שלה:
 "כמו איש עיוור שעובר כביש בחלום
 ופתאום מחקת אותו אשה בעיוו"ם,
 כלי בדיכום, כלי צילום מומי נעורי,
 כלי דכילות, כלי צלום -

כשורת הקרא, אם תוכל, את ספר שירי".
 שוני, טרום מילולי, שבו דבר אינו חוצץ בין הקורא והכותב. הם נפגשים במרחב שווה, נסול גיל ושמות פריטיים: מרחב ששום קטגוריה מזהה לא חוצה אותו; מכלי אפשיי עור הרבה לפני שאני מייבאת פנימה את הציניות הכאובה שלי על המציאות ודרכיה הנ"ל. לוחות. בעצם, כבר כשלב שבו אני לא מוליגת מעל המלים אלא קוראת אותן - אני עושה פעולה שמפ" ריעה ל"התמננות הטוטאלית של הגופים בחלל" ומ" הכלת באפשרות להגיע אל ה"קליק" הנכסף. מכאן ואילך אפשר רק לאכזב.

בעולם של תופעות פיזיות, שיש בו מסלולים כל כך נחרצים וקוגנטיים של התקומות במרחב - קשה לבקש מספר, שער לא קראתי בו וברב את, להיות עבדיו היבוק פתאום של "אשה בעיוו"ם" עד כמו שירייעתי משגת, מונח לפני ספר שיריה" ואם צאת כרמל, לא ישת מטאפיזית נטולת כריכה: ואם כושר השיפוט שלי לא נפגם בקיש בחלום" מה לע" שתת קודם כל, אני אשה, לא איש. שנית, אני רוצה לא עיוורת. שלישית, אני קוראת ברוביות, לא חול" מת. רביעית, סביר להניח שחיבוק פתאומי של אשה עיומה ורה, בחלום שלי, באמצע מעבר מתמסרת, ואם כך - במח לא מיר, וכסח לא לפני שהייתי בודקת אם הגוף העירום מרבר אלי ואני אליו, גם לעיוו"ם, מסתבר יש סיגים ומוטב שנניח להם לגמור, גם אם בגישה, את המרחק בינינו נו לבינים.

אני מתנצלת מראש בפני הכותבת על הכתמת בוונוניה המטאפוריות. כן, אני יודעת שיש מטאפורות בעולם, ויש לי גם אישורו מלשלי, בכלל לא

להיענות לבקשתך

המבינות במתיקות המים.
מזקנו מאוד את הזררים כחלחלי הצללים, מה
שכחנו
את זמרתם הרחוקה עם ריח חרציות ושמיד הכר.
כחשנו באבן העליונה.
בגדנו בבולת
ודיא מתגלגלת ומתגלגלת.
(עמ' 13)

הטלפון, האם מראש ברור
קול מי ייפול על העיגול
שבו אתה סגור?
וכך גם האטון: הוא לא
בשעת החרדה ייפול
ולא בחודש שכולו
מוכן לרע מכל.

ובצורה כזאת האושר יצלצל
אליד, כאמצע נפילה קודרת,
בתוך הכור, בצפורני הצל -
תרים, עצל, את השפופרת.
(עמ' 20)

למה השיר הזה טוב? תשובה ראשונה: כי הוא טוב.
במשכה נוספת, כי יש בו איוון נכון: בין שליטה
לחוסר שליטה, בין קור לחום, בין שפה לא שירית
לשפה שירית, בין קצב פנימי מוסדר וסכמטי לקצב
טבעי של ריבור, ובין אמת קיומית קודרת לבין הת-
בוננות עצמית משועשעת. המלים השחוקות, מן
הז'רגון הפסיכולוגי-קיומי - אטון, חרדה, רע, אושר
- נמצאות, אבל הן מקבלות בטקסט איזשהו סיבוב
נוסף, פרטי, קונקרטי, שמפקיע אותן מן הקלישאה
המכלילה ומן הנטייה להגיגנות פשטנית, ומצליח
לגעת.

לסיכום, ואם לחזור למטאפורה שהתחלתי בה,
הלא"ה הוא בחלקו ספר לבוש מדי ובחלקו עירום
מדי. לבוש - במוסכמות של עירום ספרותי; עירום
- כשהוא בועט כמוסכמות האלה ונשאר לגמרי בלי
תחתונים. אם המוטל ברייזוס תוכל לשמור על אי-
זון נכון יותר בין "כנות" ל"זיוף", דהיינו: לשוחח עם
שכבות הידע שלה מבלי לחסום תוך כך את קולה
הפרטי, האותנטי - ייצאו לה שירים הרבה יותר טוב-
בים. בינתניים, להתראות, ואולי ניפגש בצומת הבא.

השיר הזה יותר מדי מתחזה לשיר, במובן הזה
שיש בו רפרטואר שלם של שמות עצם ששייכים
למילון שירי מובהק ולשפה של משורר כביכול.
ה"עץ", "העריסה", "הנהר הצר", "הצדפות השחר"
רות", "הזרמים" ה"חרציות ושמיד הכר" - כל אלה
לא מצליחים לחצות מילימטר אחד לכיוון איזשהו
ניואנס פרטי ושפה ייחודית. הם נכודים לגמרי בהיי-
סטוריית השימושים שלהם. הם נשארים שמות עצם
ספרותיים, ממוחזרים בפעם האלף ובלתי מסוימים,
ובתור שכאלה אולי יש בהם סמכותיות של שיר,
אבל אין בהם שירה.

כשברייזוס מסתכנת ונוטשת את הוודאיות של
מה זה שיר? ו"איך הוא צריך להיות?" - אורבת לה
סכנה הפוכה, שהיא אותו רבר: אמיתיות יתר. בקוטב
הזה, ברייזוס משילה יותר מדי שכבות "שיריות" ונ-
שארית עם גרעין רגשי אמיתי וחשוף. כך, מופר
שוב האיוון הרק בין "תוכן" ל"צורה" ובין "כנות"
ל"זיוף" כשהתוצאה, כמו בפנייה על גב הספר, היא
כנות לא מעניינת. בתוך תנועת המוטלת המגוש-
מת הזאת משייטים להם גם יצורי כלאיים לגמרי לא
רעים. אז הנה דוגמה לשיר טוב, "שיר הטלפון",
למשהו כל כך לא רוחני, כל כך שמיש ובנאלי - הוא
זוכה להכיל בתוכו הרבה יותר מאשר טלפון:

"ברמי, בהישמע צלצול

הלא, חסומל ברייזוס. הוצאת כרמל, 100 עמ'

